

DÅB AF ASYLANSØGERE

Konsulent, ph.d. cand.theol. Krista Rosenlund Bellows

Baggrund

En hel del præster i Folkekirken og frikirkerne har i de senere år givet dåbsoplæring og døbt et antal asylansøgere, flygtninge og andre med muslimsk baggrund. Mange af disse stammer fra Iran og Afghanistan. Med muslimsk baggrund og uden opvækst i en kristen kulturkreds har de behov for grundig dåbsundervisning og kristendomsoplæring. Desuden har de brug for at tilhøre et tæt menighedsfællesskab. I en del tilfælde medfører konversion og dåb mistet kontakt til familie og muslimske venner.

For de døbttes vedkommende, som også er asylansøgerne, kommer konversion og dåb ofte til at indgå som en faktor i deres asylansøgningsforløb. Behandlingen af konvertitter i asylsystemet er genstand for stor opmærksomhed og debat. Praksis viser, at myndighederne ikke anser konversion til kristendommen og dåb i sig selv som tilstrækkelig grund til at opnå asyl i

Danmark. I nogle tilfælde afviser asylmyndighederne troværdigheden af den døbttes tro og kristne livspraksis.

Involverede præster og organisationsfolk har konstateret behov for erfaringsudveksling og vejledning om hvad god pastoral og kirkelig praksis er i lyset af disse forhold og udfordringer. Særligt asylansøgerne befinder sig i en kompleks situation og har krav på særlig opmærksomhed og varsomhed.

Studiedage om dåb af asylansøgere

I marts 2013 holdt Tværkulturelt Center og Folkekirkens mellemkirkelige Råd sammen med stiftspræst Niels Nymann Eriksen en studiedag i København om dåb af asylansøgere, med cirka 25 deltagere fra Folkekirken, frikirker og organisationer. Året efter, februar 2014 stod Folkekirkens mellemkirkelige Råd sammen med Evangelisk Alliance og Indre Missions Tværkulturelle Arbejde bag et tilsvarende ar-

rangement i Aarhus. Her deltog omkring tyve præster og organisationsfolk fra Folkekirken, lutherske frimenigheder og fra Baptistkirken, Pinsekirken og Missionsforbundet.

Mellem de to studiedage kom der offentligt fokus på den iranskfødte Massoud Fourroozandehs dåbspraksis og hans menighed Church of Love's tilknytning til Folkekirken. Sagen blev ikke behandlet på studiedagen og berøres heller ikke her.

Studiedagen i februar 2014 fandt sted få uger før det første møde for de asylpræster, Folkekirkenes biskopper udpegede i forlængelse af en beslutning om at etablere et netværk af asylpræster. På studiedagen blev der udtrykt mange forhåbninger til etableringen af asylpræstenetværket, ud fra det synspunkt at der er brug for at såvel Folkekirkenes ledere som de øvrige kirkesamfunds ledelser ser på problemstillingerne og skaber løsninger.

Artiklen her sammenfatter materiale fra studiedagen i februar 2014 i Aarhus, med det formål at introducere problemstillinger og muligheder og derved bidrage til øget viden og problembevidsthed.

Erfaringer, problemstillinger og spørgsmål, der behøver afklaring

Det blev skønnet på studiedagen, at omkring halvdelen af dem der kommer til kristen tro, kommer til tro i flygtningelejrene via mission fra deres landsmænd. *Erfaringerne* med asylansøgere var at en stor del af arbejdet er sjælesorg og medfølgende bekymring for asylansøgerne fordi de har brudt forbindelsen med deres eget netværk og derfor mangler netværk. Der var også bekymring for at disse flygtninge oplever chikane fra nogle muslimer på danske asylcentre. Man bliver sommetider anbragt i at overveje at tilbyde økonomisk hjælp. Transportudgifter til dåbsundervis-

ning, kirkegang og andre aktiviteter er en udfordring.

Erfaringer med den praktiske tilgang var at bruge Facebook og sms'er til kontakten og at der er brug for tydelige tidsrammer. Når asylansøgere hverken kan dansk, engelsk eller tysk kan Biblen bruges som fællessprog. Oplæringen er ikke slut når dåben finder sted. Der bliver arbejdet med tilhørsforhold til kirke og menighed ved for eksempel at sørge for at asylansøgere får ansvar i kirken og at der er oversættelse ved gudstjenesten. Undervejs dukker spørgsmålet op om i hvilket omfang kulturforskelle er en barriere. Der er arbejdsmæssige, pastorale og liturgiske *problemstillinger* i arbejdet med asylansøgere. Det er ofte en udfordring at skulle prioritere blandt mange grupper og behov. Nogle kirker har gode erfaringer med at inddrage flere danskere i undervisningen. Undervisning til dåb og opfølgningen efter dåb er svær, blandt andet fordi asylansøgere ofte kun opholder sig på et asylcenter i tre måneder før de flyttes. Nogle bruger begrebet transitmission til at beskrive indsatsen. Den korte tidshorisont er et problem, og der skal etableres netværk for opfølgning, sådan at man kan give stafetten videre når asylansøgeren bliver flyttet. Arbejdet indebærer at tage stilling til farerne for de døbte, i form af chikane eller forfølgelse i Danmark og ved hjemsendelse.

Man skal vurdere dåbskandidatens motiv og modenhed, og man skal tage stilling til vores ansvar i relation til den chikane og forfølgelse, dåbskandidaten risikerer i Danmark. Hvor langt går sjælesorg og forpligtelse i tilfælde af afslag på opholdstilladelse? Af hensyn til asylansøgerens sikkerhed skal der tages stilling til graden af offentlighed i forbindelse med dåb. Skal der være fotoforbud ved dåben? Generelt, hvordan rummer vi de døbte og søgende i

gudstjenesten? I Løgstør har taizegudstjenester på to sprog samlet danskere og nydanskere. Er det en løsning at henvise til monoetniske migrantmenigheder? De mest presserende problemstillinger drejede sig om dåb, asylansøgerens motiv for dåb, omfanget og tidslængden af oplæring før dåb, samt dåb og kirkemedlemsskab.

Asylretlige hensyn

Missionær Thomas Høyer fra Indre Mission redegjorde for myndighedernes asylpraksis over for konvertitter, særligt tidligere muslimer fra Iran og Afghanistan. Siden oktober 2012 har konvertitter fra Iran og Afghanistan fået opholdstilladelse, forenklet sagt. Men kravene om konversionens troværdighed er blevet skærpet sådan at dåb ikke længere nok. Siden årsskiftet 2013/2014 har mange konvertitter fået afslag hvis konversionen er sket i fase tre, det vil sige efter at de har fået afslag på asyl. Uagtet at konversionen er reel får mange konvertitter afslag, og den eneste begrundelse, der så bruges er konversionens manglende troværdighed.

Det er vanskeligt at sige, hvilken vej kirkelige medarbejdere skal gå i vores fortalervirksomhed for døbte asylansøgere. Nogle, men ikke alle, medier finder området interessant, og måske er det i nogle tilfælde en farbar vej at inddrage pressen.

Vi skal imødekomme asylsøgeres ønske om dåb, men kun efter en grundig undervisning og efter en personlig samtale, der uden at lægge fingre imellem fremholder, at 'det skridt, du er ved at tage, vil bringe dig i et modsætningsforhold til nogle af dine landsmænd, som vil se det som deres pligt at tilbagekonvertere dig eller i sidste ende tage livet af dig. Det skridt, du er ved at tage, garanterer dig ikke opholdstilladelse, ja (ved personer i fase tre) ikke engang en ny asylsag.'

Et eksempel på praksis

Sognepræst Niels Nymann Eriksen fra Apostelkirken på Vesterbro i København beskrev og reflekterede over sin kirkes dåbsoplæringspraksis af tidligere muslimer fra især Iran og Afghanistan. Apostelkirken har resurser og har truffet valg, som er særlige for dem, og som måske kan være til inspiration for andre.

Samarbejde

Apostelkirkens beskæftigelse med emnet begyndte med en ung asylansøger, som efter et afslag på asyl siden opnåede asyl efter tre ugers faste i kirken og medieeksponering. Myndighederne viste sig at mangle viden om problemstillingerne. Vi har en fælles interesse med asylmyndighederne i at dåben ikke bliver misbrugt. Niels Nymann Eriksen stod sammen med andre bag udarbejdelsen af den vejledning om kirkers kontakt med og eventuelt dåb af muslimske asylansøgere, der blev udarbejdet af Mogens Mogensen i 2004. Den blev støttet af Folkekirkeens biskopper og udsendt af Danske Kirkers Råd.¹

Gudstjeneste og undervisning

Der er cirka 30-40 farsitalende til gudstjeneste hver søndag. Kirken har åbent for asylansøgere hver lørdag og søndag. Man kan overnatte i kirken fra lørdag, fordi man ellers ikke kan nå ind til gudstjeneste søndag klokken 10 ude fra nogle af asylcentrene. Det benytter en del asylansøgere sig af. Gudstjenesten er en højmesse, ofte med et indslag af en engelsk salme. Hele gudstjenesten oversættes til engelsk og til farsi, som tales i Iran og Afghanistan.

Efter søndagsgudstjenesten mødes de farsitalende og andre fra klokken 12-14 til international samling på *Mødestedet* <http://apostelkirken.dk/53> – stedet ligger tæt på Apostelkirken. Mellem 50-70 del-

tager. Første session er bibelundervisning, på engelsk med simultantolkning til farsi. Der er en halv times undervisning fulgt af samtaler i grupper og så en spørgetid, hvor nerven i samværet ofte er.

Dåbsundervisning og dåb

Processen frem mod dåb i Apostelkirken er denne:

1. En asylansøger opsøger en af præsterne med ønske om dåb.
2. Derefter foregår en samtale med personen.
3. Samtalen kan lede til at personen optages på et dåbshold efter en tid. Der går minimum otte måneder i alt fra en henvendelse om dåb og til dåben finder sted.

I udgangspunktet døber Apostelkirken ikke uledsagede mindreårige. Kirken finder at dåb er en beslutning som kræver ro og overvejelse og modenhed, og man har besluttet, at man ikke vil tage stilling til en vurdering heraf. Det forholder sig anderledes for familier med børn; her er børnene ikke uledsagede. Apostelkirken døber heller ikke folk, som er døbt i forvejen i for eksempel en husmenighed. Kirken tilbyder i stedet konfirmation.

Ved samtalen spørges, 'hvorfor ønsker du dåb?' Svaret er ofte en personlig beretning om hvorfor personen er eller ønsker at blive kristen og blive døbt. Dernæst får den dåbssøgende at vide: du skal komme her i kirken en tid før vi tager dig ind på et dåbshold, som begynder tre gange om året.

Motiver herfor er at Flygtningenævnet lægger stor vægt på det forhold, hvis dåbsprocessen begynder efter at afslag på asyl er givet. Det skaber en atmosfære af mistillid.

Ansøgerens motiver kan være blandede, en kombination af ønske om at lære kristendommen at kende og håb om at det

kan hjælpe til asyl. Det er menneskeligt at have blandede motiver, og deltagelse på dåbsholdet bidrager til selvbesindelse og afklaring.

Dåbsundervisningen: En frivillig gruppe på cirka ti danskere er med til at undervise. Forløbet varer seks måneder. De har ikke sat tidsrammen dikteret af stofmængden, som er i alt fjorten til femten lektioner hver anden uge, men fordi dåbsundervisningen ikke alene er oplæring i kundskab, det er også indlemmelse i menigheden. Apostelkirken vil gerne genoplive oldkirkens katekumentanke: Dem der var døbt og de endnu ikke døbt som er del af gudstjenesten. De får ikke nadver, men de får en velsignelse. Dåben er døren til nadverens bord.

Kirken lægger vægt på, at de som er på dåbshold sammen, er på en fælles vandring. De får en fælles historie. Det forventes at de kommer hver søndag formiddag og deltager om undervisningen om eftermiddagen samt deltager i lejre.

Udfordringer

Det sker at en asylansøger forflyttes inden undervisningen er slut. Man prøver at skabe kontakt til en lokalkirke som kan følge op. Andre gange fortsætter de i Apostelkirken på trods af afstanden. Mange afghanere kan ikke læse og skrive. Nogle afslag om asyl er begrundet i ansøgerens manglende paratviden om kristentro – som igen hænger sammen med at deres modtagerpotentialer. Jesusfilmen på farsi er mange afghanere glade for. Man skal undervise visuelt og auditivt for at formidle til den gruppe.

Undervisningsmaterialer

Alfakurset findes på dansk, engelsk og farsi. Apostelkirken bruger materialer af William Miller, formuleret som et brev til en

muslim om Kristus, skrevet af missionær fra Iran i shahens tid.²

Dåben

Dåben finder sted efter seks måneders forløb og foregår ved den offentlige gudstjeneste. I tilfælde med reelt behov for at undgå offentlighed har dåben foregået ved en gudstjeneste som ikke offentliggøres. Apostelkirken har den politik, at kun to der er bedt om det, må fotografere. For andre er det forbudt, og forbuddet håndhæves meget konsekvent. Man ved at den iranske ambassade er meget effektiv til at opsøre dokumentation. Dåbskandidaterne kommer ind klædt ens i hvidt for at være med til at skabe højtid om dåben. Dåbsritualet er oversat til farsi, så dåben foregår på to sprog, og ellers som dåb i Folkekirken.

Dåbsattest og ledsagebrev

Apostelkirken laver et ledsagende brev til dåbsattesten, hvor det forløb, den døbte har været igennem beskrives. Materialet vil blive læst af jurister, og erfaringen viser at det er væsentligt at være præcis, faktuel og saglig. Derfor skelnes der mellem første og andenhånds information, det vil sige hvad er bevidnet selv, hvad er bevidnet af andre, og undervisningsforløbets længde, omfang, indhold, hvilket materiale er anvendt beskrives. Det er også relevant at nævne, at man har haft fortrolige samtaler med personen, og at det har overbevist om at ønsket om konvertering er ægte.

Udtalelse kan, efter behov, laves fra kontaktens begyndelse. Når en person har fået løfte om at komme på dåbsholdet er Apostelkirkens praksis, at man er parat til at lave en udtalelse, som beskriver den proces dåbsholdet har. En udtalelse kan på den måde blive redigeret flere gange.

Opfølgning

Apostelkirken er kompromisløs om de seks måneders dåbsforløb. Kirken rykker ikke på dåbsdatoer, heller ikke hvis folk kommer i lukket asytlejr. Opfølgning efter dåben er et af de virkelig vanskelige punkter. Nogle statistikker viser, at mange stopper med en kirkelig praksis efter nogle år. Det er forstemmende. Man bliver ikke kulturkristen når man er konvertit. Man har brug for kristent netværk, som kan blive den familie, der erstatter de tab som dåb har betydet. Det kommende asylpræstenetværk kan forhåbentlig bruges til at samle op.

Behov og muligheder: Netværk, materialer og erfaringsudveksling

Studiedagen konstaterede entydigt, at et lokalt netværk for de nye kristne er meget vigtigt, hvis de skal blive ved med at være en del af kirken efter dåbsoplæring og dåb. Det er tilsvarende vigtigt at få givet dem videre til andre kirker, når de flytter eller bliver flyttet til en anden kommune.

Derfor er der markant behov for adgang til et landsdækkende netværk der kan henvise folk når de bliver flyttet til nyt asylcenter. Det kunne have form af en mailingliste, som en aktør vil skulle løbende vedligeholde. Tværkulturelt Center kan i vidt omfang formidle lokale kontakter til at tage over, når folk flytter.³

Deltagerne på studiedagen havde mange forventninger til Folkekirkens netop etablerede netværk af asylpræster. Der var ønske om at netværket kommer til at samarbejde bredt, og at det også er åbent for at netværke på tværs af kirkesamfund. En række frikirker og frimenigheder har et omfattende arbejde blandt asylansøgere og har brug for at kunne henvise asylansøgerne til folkekirkelige sognemenigheder, som kan tage imod dem, der hvor de bliver

anbragt eller bosat. Det er værd at se på hvordan forskellige netværk kan få frugtbar kontakt med hinanden.

Det blev foreslået at etablere 10-20 undervisningscentre for dåbsoplæring, som der kan henvises til, når der forskellige steder kun er enkelte personer, der ønsker dåb, sådan at der kan gives et mere grundigt undervisningsforløb end den enkelte sognepræst på landet har mulighed for at gennemføre.

Studiedagen drøftede *Vejledning omkring kirkers kontakt med og eventuelt dåb af muslimske asylsøgere* (se note 1). Der var enighed om at vejledningen er fin men for kort, og at alle punkterne bør udvides. Vejledningen bør dernæst formidles til alle kirker, og den bør nævnes og omtales, når man har lejlighed til det.

Der var ønske om adgang til erfaringsudveksling og materialer, og en mailingliste eller dropbox, blev foreslået, hvor man kan dele erfaringer. Der kunne etableres

en database med undervisningsmaterialer. Disse tiltag har behov for et vist omfang af koordinering.

Udblik

Siden studiedagen i februar er spørgsmålet om dåb og udstedelse af dåbsattest i Folkekirken blevet afklaret. Netværket af asylpræster har været samlet. Der er kommet mange flygtninge til landet og oprettet mange nye asylcentre. Således er der fortsat behov for både kortsigtede og langsigtede løsninger for netværk, materialer og erfaringsudveksling. Det kalder på at også de ansvarlige ledere i kirkesamfundene engagerer sig og finder løsninger, fordi disse emner og behov er svære at få ind i eksisterende netværk. Kontaktformidling og yderligere information i forlængelse af studiedagen kan fås ved henvendelse til personerne omtalt i artiklen, arrangørerne af studiedagen, Tværkulturelt Center eller forfatteren.

NOTER

- 1 Den kan findes på:
<http://www.religionsmoede.dk/images/religionsmoede/filer/materialer/vejledning-omkring-daab.pdf>
- 2 Udgaven på farsi kan købes hos Internationalt Kristen Center i Bethesda, København. Materialet på engelsk kan downloades gratis fra

<http://urdusouthasian.org/BELIEFS%20AND%20PRACTICES%20OF%20CHRISTIANS.pdf>

- 3 Leder af Tværkulturelt Center Birthe Munk Fairwood kender en del steder, hvor man kan hente hjælp lokalt (www.tvaerkulturelt-center.dk).

FORFATTER

Krista Rosenlund Bellows
Birgittelystvej 5, Nim
8740 Brædstrup
konsulent@imta.dk
+45 21 31 34 55